

VARŞOVA GÜNCESESİ...

21 – 25 EKİM 2013

Bu derleme, 21 – 25 Ekim tarihleri arasında Demokrasi Kuşığı Projesi kapsamında Polonya’da düzenlenen çalışma ziyareti sırasında katılımcıların tuttuğu gayri-resmi günceleri bir araya getirmektedir.

21 Ekim 2013, Pazartesi

"Sevgili Günlük,

Bugün 21 Ekim 2013 Pazartesi. Sabah ilk olarak oteldeki kahvaltıda neler yiyip yiyemeyeceğimiz sorusuyla uğraştık. Aç kalmadık elhamdulillah.

Saat 09:00'da Sn. Olena Styslavska gelerek bizlere beş günlük program hakkında bilgi verdi. Daha sonra beraberce yürüyerek Polonya Milli Eğitim Bakanlığı'na gittik. Yürüyünce daha fazla gözlem yapma imkânımız oluyor, biliyor musun?

Eğitim sistemlerimiz arasında çok benzerlik var. Sorduğumuz sorulara aldığımız yanıtlarla merak ettiğimiz birçok konuda bilgi aldık. Öğle yemeğinin ardından Eğitim Geliştirme Merkezi'ne geçtik. Öğleden sonra sunum yapan Sn. Marlina Fałkowska sorularımıza çok samimi ve içten cevaplar verdi. Programımız saat 17:00 gibi bitti.

Bugün özellikle aklımda kalanlar şunlardı:

1. Gazlı-mineralli su tüketimi yaygın.
2. Trafikte korna sesi duymadım.
3. Parklar ve yeşil alanlar çok ve genellikle de oldukça geniş."

Mustafa ABRA

21 Ekim 2013, Pazartesi

Polonya'daki çalışma ziyaretimizin ilk günü Olena Styslavska'nın otel lobisinde bizlere ziyaret programı hakkında genel in bilgilendirme yapmasıyla başladı. Bizlere ayrıntılı bir program verilmesi ziyaretin içeriği ve planı konusunda aydınlatıcı oldu. Daha sonra Milli Eğitim Bakanlığı'na yürüdü. Bakanlığa yaya gitmemiz oldukça iyi oldu çünkü Polonya'ya ilk kez geliyorduk ve çok meraklıydık. Çevreyi tanımamızda bu etkili oldu diyebiliriz.

Bakanlık binasının sadeliği ve çevresinde neredeyse hiç bir güvenlik görevlisinin olmaması şaşırtıcıydı. Kalabalık değildi ve çok düzenliydi. Burada oldukça sıcak karşılandık. Bakanlık yetkilileri öncelikle Polonya eğitim sistemi hakkında genel bir bilgilendirme yaptı. Bu sunumda ve diğer sunumlarda dikkatimi çeken şey sunumu yapan yetkili kişilerin hep öğretmen olmasıydı.

Polonya'da çocuklar 5 yaşında "Zero Class" denilen bir hazırlık sınıfına başlıyorlar. 12 yaşına kadar ilköğretimin ilk basamağında yer alıyorlar. 12 yaşında ortaokula geçerken merkezi bir sınava giriyorlar. Bu bir eleme ya da yerleştirme sınavı değil sadece düzey belirleme sınavı. 16 yaşında liseye geçerken de yine merkezi bir sınav yapılıyor. Bundan aldıkları puan ve ortaokul ortalamaları %50 - %50 oranında gidecekleri liseyi belirliyor. Üç tür lise var: doğrudan sadece üniversiteye gitmek isteyenler genel liselere gidiyorlar, sadece meslek öğrenmek isteyenler için temel meslek liseleri var, hem teknisyen olmak hem de üniversite şansına sahip olmak isteyenler için de meslek teknik liseleri bulunuyor.

Polonya'da Bakanlık çekirdek bir ulusal öğretim programı belirliyor. Öğretmenler okullarının koşullarına ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre bu programı kendilerine uyarılıyorlar. Ders kitaplarını öğretmenlerin belirlediği seçenekler içinden öğrenciler kendi paralarıyla alıyorlar. Sunumlardan sonra sorduğumuz sorulurlar son derece ayrıntılı bilgi alma şansımız oldu.

Sunumun devamında 1998/1999 yıllarında Polonya'da başlayan eğitim reformu ve bunun başarısı hakkında bilgi verildi. En dikkat çekici olan nokta 2000'lerin başında PISA değerlendirmesinde Polonya OECD ortalamasının oldukça altındayken 2009'a doğru bu ortalamanın üstüne çıkmış olması. Yetkililer bu başarıda hem reformun hem de öğrencilerin hedeflerinin artmasının ve bilgi kaynaklarının artmasının rolü olduğuna inanıyorlar. "Bu başarı sadece reformun sonucudur." diyerek övünmüyorlar. Reformun eksik yönleri konusunda da oldukça dürüstler. Hala sistemi geliştirmek için çalışıyorlar. Reform sürecinde de çok hızlı davranmışlar ve taviz vermemişler. Bunun sonucunda da liseye ve üniversiteye katılım oranları artmış.

2. Sunumda Polonya'da demokrasi ve vatandaşlık eğitimi hakkında genel bir bilgilendirme yapıldı. Bu alanda bakanlık 1 Eylül 2009'da çekirdek öğretim programını belirlemiş ve okullara hedefleri belirtmiş. Polonya'da vatandaşlık ve demokrasi eğitimi le ilgili uygulamalar okul öncesi dönemde başlıyor. Bu aşamada Polonya'nın ulusal sembolleri, herkesin eşit haklara sahip olduğu gibi bilgiler veriliyor. Ama esas olarak ortaokulda 2 yıl boyunca haftada 1 saat olarak okutuluyor. Lisede birinci sınıfta haftada bir saat zorunlu ders olarak okutuluyor. Eğer öğrenci Lise bitirme sınavında bu dersten sorumlu olmak istiyorsa 2 yıl daha haftada 3 saat olmak üzere bu dersi görüyormuş. Ortaokul öğrencilerine vatandaşlık, millet, azınlık veya iktidarın ne anlama geldiği ve demokratik katılımın nasıl olması gerektiği anlatılırken, lisedeki öğrencilere demokrasinin, insan haklarının ve kanunların ne anlama geldiği anlatılıyor. Lise düzeyindeki öğrenciler ayrıca insan haklarının farklı ülkelerde nasıl güvence altına alındığını öğrenerek çeşitli projelerde görev alıyorlar.

Diğer bir sunumda da teftiş sistemi hakkında bilgi verildi. 2009'dan beri teftiş sisteminin "kontrol, değerlendirme ve destek" aşamalarından oluştuğu açıklandı.

Öğleden sonra "Öğretmen Yetiştirme Merkezi"ni ziyaret ettik. Merkez yine oldukça düzenliydi. Çok kişi çalışıyor olmasına rağmen hiç gürültü yoktu. Merkezin başkanı tarafından genel bilgi verildi. Polonya'daki okulların ve öğretmenlerin durumu hakkında sorduğumuz sorulara usanmadan cevap verdiler ve durumu daha iyi anlamamızı sağladılar. Bizlere yönelik ilgileri çok iyiydi ve çok hazırlıklıydılar. Öğretmenlerin kariyerlerinde dört basamak olduğundan bahsettiler. Lisansı bitiren öğretmenler doğrudan okullara başvuruyormuş. Başkanın belirttiğine göre Polonya'da okulların öğretmen ihtiyacı ile okullarda eğitim gören öğretmen sayılarını denkleştirmeye yönelik herhangi bir strateji ya da çalışma yok. Bunu bir eksiklik olarak görüyorlar çünkü öğrenci azlığı nedeniyle okullar kapanabiliyor. Mezun sayısı öğretmen ihtiyacından fazla olduğunda da işsizlik yaşanabiliyor.

Hizmet-içi eğitimlerle eğitim reformunun öğretmen ayağının nasıl desteklendiği ve güçlendirildiği de güzel örneklerle anlatıldı ve böylece ilk günümüzü tamamlamış olduk.

H. Cansu Uyan

24 Ekim 2013, Perşembe

Projede eğitimci olan Lena, bir önceki günün değerlendirmesini yaparak güne başladı. Vereceğimiz DVE/İHE öğretmenliği eğitimlerinde yaşanabilecek durumlar hakkında sorduğumuz soruları yanıtladı ve yetişkin eğitiminde işimize yarayacak pratik bilgiler verdi. İlk oturumda bizleri 4 gruba ayırarak bir çalışma yaptırdı.

Çalışmada bizlerden görünmez olarak bir okula gidip gözlem yaptığımızı hayal etmemizi ve gittiğimiz bu okulda yönetim, eğitim ve öğretim ve iletişim alanlarında demokratik yaklaşımlarla ilgili tespit ettiğiniz örnekleri listelememizi istedi. Bu örnekleri büyük boy bir kâğıda yazarak grubumuzla birlikte sunum yaptık.

Grup çalışmasındaki en güzel kısım beyin fırtınası yaptığımız bölümdü. Herkes sunumunu tamamladıktan sonra grubun tamamından kâğıtlarda yazılı olan fikirlerden önemli bulduklarının yanına renkli yapıştırmalar koymasını istendi. Herkesin üç yapıştırma kullanma hakkı vardı, bu yapıştırmaları farklı fikirlere paylaşmak ya da çok önemli bulduğumuz tek bir fikrin yanına koymak mümkündü.

Ardından II. Etkinlikte Johari Penceresi adı verilen bir teknikle projenin başından itibaren düşünmesi istenerek herkese tek tek şu sorular soruldu: 1) Benim bildiğim ve başkalarının da bildiği, 2) Benim bildiğim ama başkalarının bilmediği, 3) Başkalarının bildiği benim bilmediğim, 4) Başkalarının da benim de bilmediğim...

Bu çalışmalar öğlene kadar son derece yoğun bir şekilde devam etti ve serbest zaman olarak bırakılan öğleden sonramızı da Varşova sokaklarını karış karış gezerek geçirdik...

Gonca Önal

24 Ekim 2013, Perşembe

Aklımda kalanlar...

• Grupla çalışmanın zorluğu vardır. Daha önce birlikte çalışmış bir grup olsa bile, hazır bulunuşluğu yüksek olsa bile grup çalışmasının iyi bir şekilde tamamlanıp tamamlanamayacağına dair bir endişe hep vardır.

• Eğitimde öğrenciye çeşitli hakların anlatılıp son kararın öğretmen tarafından verilmesi demokrasiye aykırı bir davranış mıdır? Demokrasi serbestlik olarak anlaşılmalı mıdır? Burada önemli olan şey öğrencilere yol gösterilmesi ve belirli bir olgunluğa erişildiğinde özgürlük sağlanmasıdır.

• Demokratik yöntemler azınlıkların haklarını korumalıdır. İnsan hakları da bu yüzden vardır.

• Demokrasinin değişmeyen temel değerleri vardır ve okuldaki her türlü faaliyette adalet, özgürlük, eşitlik, hoşgörü, saygı, insan onuru ve dayanışma gibi temel değerlere vurgu yapılmalıdır.

• "İdeal okulda neler olmalıdır?" ve "Okulda gerçekleştirilen hangi faaliyetlerde demokrasinin hangi ilkeleri mevcuttur?" sorusuna birlikte cevap aradık ve bununla ilgili grup çalışması yaptık.

Bilal Yaman

24 Ekim 2013, Perşembe

"Sevgili Günlük,

Konakladığımız otelin hemen karşısında bir ilkokul varmış. O kadar sakin öğrencileri var ki yeni fark ettik.

08.40 – Otelden Vatandaşlık Eğitimi Merkezine gittik. Sn. Olena bizi her zamanki gibi güler yüzle karşıladı. Eğitim salonunda dün yaptığı gibi bugün de kendimizi (iç durumumuzu) bir kelimeyle ifade etmemizi istedi. Verilen karşılıklar: "heyecanlı", "şirin", "bilmiyorum", "uykusuz", "sakin", "mutlu", ...

Daha sonra "Demokrasi Okulu" örneği üzerinden grupça ve bireysel etkinlikler yaptık.

Çay/kahve arasındaki sohbetlerimiz çok faydalı oldu. Dışarıda yağmur yağıyordu."

"Her şey senin elinde"

Mustafa Abra

25 Ekim 2013, Cuma

"Sevgili Günlüğüm,

Bugün iki gruba ayrıldık ve farklı okullara gideceğiz. Okullarda derslere katılarak gözlem yapma şansımız olacak.

08.15 Servis aracıyla otelden okula geldik. Okul, bizdeki normal lise eğitimine denk diyebileceğimiz bir eğitim veriyormuş. Okul müdürü bize okulu gezdirdi, tarihini ve yaptıkları faaliyetleri anlattı. Geçtiğimiz yıl okulun 20. Kuruluş yılıymış. Bu yüzden koridorlarında yatay fotoğraf şeritleri vardı. 20 yılın anıları duvar boyunca akıp gidiyordu...

09.05 Demokrasi ve İnsan Hakları dersini izledik. Konu "Reformlar ve Devrim"di. Martin Luther King'in "Bir Hayalim Var" videosuyla başlayan ders Polonya'da son yıllarda tartışılan bir konu olan evlilik dışı ve eşcinsel birliklerin yasallaşması konusu üzerinden devam etti. Öğrenciler gruplara ayrılarak bu konuda; a) devrimci bir yaklaşımla, b) reform yoluyla, c) hiçbir şey yapmayarak nereye ulaşılacağını tartışılar. Ders bitiminde rehberimiz aracılığıyla sohbet etme imkânımız oldu. 10.40 gibi okuldan ayrıldık.

Okulda dikkatimi çeken şeylerden bazıları:

- Öğrencilerin teneffüste taşkınlık ve gürültü yapmaması
- Pencere önlerindeki alanlara yastık ve minderlerin konmuş olması (öğrenciler teneffüste pencere önünde oturdukları için idareden yastık ve minder talep etmişler)
- Öğrencilerin bize İngilizce soru sorup bizim sorularımızı da İngilizce cevaplayabilmeleri. "Biz neden İngilizce öğrenemiyoruz?" diye düşünmeden edemiyorum. Sadece öğrenciler değil, Varşova'daki hemen her işyerinde herkes İngilizce biliyor.

Öğle vakti Mevlana Kültür Derneği'nde Cuma namazı kıldık. Namaz çıkışında da Cuma günlerine özel ikramlarından tattık. Farklı ülkelerden Müslümanlarla bir araya gelme fırsatımız oldu. Daha sonra otele dönüp diğer grupla buluştuktan sonra Sn Olena bizi müthiş güzelliklerin olduğu bir parka gezmeye götürdü. Sonrasında da serbest zaman verildi ve herkes alışverişe gitti.

Bir daha Varşova nasip olur mu? Bilinmez.

Mustafa Abra